

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Сербіної Тетяни Володимирівни
«Організаційно – економічний механізм логістичного управління
зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств в умовах
глобалізації»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»**

Актуальність теми дослідження

У сучасних умовах глобалізації логістика набуває особливого значення, оскільки компанії функціонують у складних мережах постачання, що охоплюють різні країни та регіони. Це потребує інтегрованих підходів до управління логістикою, врахування культурних, економічних та правових особливостей різних ринків, а також використання інформаційних технологій для координації та оптимізації ланцюгів постачання на глобальному рівні.

Безпекові фактори є важливою складовою логістики, оскільки вони включають захист товарів і даних від фізичних та кіберзагроз, забезпечення безпеки перевезень, а також управління ризиками, пов'язаними з природними катастрофами, геополітичними конфліктами та іншими надзвичайними ситуаціями. А також це військові дії, які відбуваються на українських територіях та для логістичного управління є ризикозливими, особливо для аграрних підприємств.

Успішне управління логістикою передбачає врахування цих аспектів для забезпечення стійкості та надійності всього логістичного процесу.

Ефективне управління логістикою передбачає оптимізацію всіх складових процесу, включаючи транспортування, складування, обробку вантажів, управління запасами та інформаційними потоками.

Враховуючи рівень інтеграції агросектору України до світових та міжнародних ринків агропродукції, що стосується і продукції тваринництва, постала потреба дослідити та порівняти тенденції у виробництві продукції тваринництва на світовому та національному рівнях, а також визначити ключові проблеми для української сфери тваринництва, що заважають реалізувати потенціал повною мірою.

Україна за період дослідження мала три періоди зниження обсягів виробництва: криза 2014-2016 років; пандемія 2020-2021 років; 2022-2023 роки – війна проти російських агресорів. Відмічаємо, що тваринництво (виробництво м'яса) в Україні дуже повільно відновлювалось після кризи 2014-2016 років і на зростання обсягів виробництва вийшло лише у 2019 році. У 2022 році відбулось нове падіння виробництва, що призвело до загального падіння виробництва за період дослідження на 0,12 млн тон і зниження питомої ваги країни на світовому ринку м'яса на 0,14% до 0,51% у 2023 році.

Таким чином, актуальність дослідження обумовлена як загальносвітовими викликами у сфері логістики, так і нагальною потребою в розробці дієвого організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств України в умовах багатовекторної нестабільності, з метою забезпечення безперервного функціонування експортної логістики, підтримки продовольчої безпеки та збереження конкурентоспроможності на світовому ринку.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Слід звернути увагу на наукову новизну роботи. Так, автором *удосконалено:*

- методику оцінювання рівня розвитку та окремих складових логістичного управління аграрних підприємств, яка визначає комплексний підхід, що інтегрує оцінку ефективності ключових логістичних

функціональних блоків та охоплює аналіз логістики постачання; логістики управління запасами; виробничої логістики; транспортної логістики, складської логістики; збутової логістики; інформаційної логістики; логістики фінансових потоків, а також логістика організаційної трансформації, яка враховує адаптацію управлінських структур та бізнес-процесів до сучасних викликів та стратегічних цілей аграрного підприємства в контексті підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.

– комплексну модель організаційно-економічного механізму логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю на аграрних підприємствах, яка включає декілька ключових складових, що взаємопов'язані між собою та спрямовані на забезпечення ефективного функціонування логістичних процесів у зовнішньоекономічній діяльності та реалізується через концептуальні принципи сталого розвитку аграрного підприємства та враховує міжнародні вимоги в логістичній сфері, зокрема стандарти якості, екологічної безпеки, регулювання транспортування, митного оформлення та сертифікації продукції. Інтеграція міжнародних норм і стандартів забезпечує підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств на світових ринках, їх адаптацію до глобальних вимог та сталий розвиток через оптимізацію логістичних процесів.

набули подальшого розвитку:

– парадигма поняття “логістичне управління зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств” це комплексний підхід до організації та оптимізації матеріальних, фінансових, інформаційних та інших потоків, пов'язаних з міжнародною торгівлею сільськогосподарською продукцією, з підвищення конкурентоспроможності, ефективності та прибутковості підприємства, що залежить від умов, у яких воно здійснюється (безпековий фактор), і є стратегічним інструментом окремого аграрного підприємства для підвищення їх ефекту.

– методичний підхід до оцінювання ефективності функціонування логістичної системи на аграрних підприємствах, що, на відміну від існуючих, базується на ідентифікації та аналізі факторів впливу з урахуванням їх властивостей, ступеня дії та взаємозв'язку та забезпечує можливість вільного коригування управлінських рішень у процесі формування та реалізації економіко–організаційного механізму логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств, особливо в умовах складної безпекової недостатності, яка підтримує високий рівень логістичних ризиків, транспортної інфраструктури, нестабільності зовнішньоекономічних зв'язків та потребує підвищеної гнучкості й адаптивності змін логістичних рішень до функціонування середовища.

У дисертаційній роботі наукові положення, які висвітленні автором, вірогідні та забезпечуються теоретико-методологічною обґрунтованістю основних підходів, використанням комплексу методів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження належним чином аргументовано з використанням методу діалектичного пізнання, а також загальнонаукових та спеціальних методів.

Запровадження у практику господарювання висновків та пропозицій дисертантки сприятиме підвищенню ефективності та конкурентоспроможності діяльності аграрних підприємств на міжнародних ринках через вдосконалений організаційно–економічний механізм логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Отже, наукова новизна полягає в обґрунтуванні й розробленні методичних, теоретичних положень та практичних рекомендацій, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання щодо організаційно – економічного механізму логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств, комплексної моделі та методики оцінювання рівня розвитку та окремих складових логістичного управління аграрних підприємств.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому

Дисертаційне дослідження здобувачки Сербіної Тетяни Володимирівни на тему: «Організаційно – економічний механізм логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств в умовах глобалізації» є комплексним дослідженням, в якому запропоновано вирішення актуального завдання в галузі знань «Соціальні та поведінкові науки», що полягає в обґрунтуванні теоретичних та методологічних засад системи управління персоналом підприємств енергетичного сектору економіки.

Наукові положення, розробки, результати, висновки й рекомендації дисертаційної роботи характеризуються ґрунтовністю, високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійність наукового пошуку, творчо-креативним підходом до розв'язання наукових проблем. Певні наукові результати висвітлено у відповідних наукових публікаціях, а саме: 9 наукових працях: в колективній монографії – 1, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 5 тез доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 3,2 друк. арк. Власні здобутки висвітлено у 2,4 друк. арк.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Даючи в цілому позитивну оцінку дисертаційній роботі, хотілося б виокремити певні зауваження, що мають рекомендаційний характер:

1. У підрозділі 2.3 значну увагу приділено кількісному аналізу підприємств, однак оцінювання ефективності не враховує повною мірою якісні чинники (організаційна культура, управлінська компетентність, поведінкові аспекти персоналу).

2. У підрозділі 3.2. розроблена модель організаційно-економічного механізму логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств, яка має надто загальний характер і не демонструє варіативності для аграрних підприємств різних масштабів чи організаційно-

правових форм;

3. У підрозділі 3.3. методика оцінювання рівня розвитку складових логістичного управління, запропонована авторкою, передбачає переважно кількісні критерії, що може не повною мірою відображати вплив соціальних, поведінкових та організаційних чинників.

Проте висловлені зауваження не знижують достовірності наукових здобутків, висновків і практичних рекомендацій, що містяться в рецензованій дисертації, що виносяться на захист.

Висновок

Дисертація Сербіної Тетяни Володимирівни на тему: «Організаційно – економічний механізм логістичного управління зовнішньоекономічною діяльністю аграрних підприємств в умовах глобалізації» є цілісною завершеною, самостійно виконаною науковою працею, яка має вагому наукову новизну, значний науковий та практичний інтерес та вирішує важливе наукове завдання щодо обґрунтування теоретичних і методичних положень логістичного управління зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств. Зважаючи на актуальність вирішених в дисертації завдань, отриманих наукових висновків, теоретично обґрунтованих принципових наукових положень, використаних сучасних методів наукових досліджень та підтвердженої практичної значимості можна стверджувати, що дисертація відповідає галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними

згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її автор Сербіна Тетяна Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

Заступник завідувача кафедри маркетингу

ННІУЕБ

ПрАТ ВНЗ "Міжрегіональна Академія

управління персоналом",

к.е.н., доцент

Л.О. Карбовська